

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

گروه علوم تربیتی

پایان نامه

جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد

در رشته علوم تربیتی با گرایش برنامه ریزی درسی

عنوان

بررسی تاثیر آموزش های قبل از دبستان بر عملکرد تحصیلی و

مهارت های اجتماعی دانش آموزان دختر پایه دوم دبستان در

شهرستان نقده در سال تحصیلی ۱۳۸۶-۸۷

استاد راهنما

دکتر ادیب

استاد مشاور

دکتر فتحی آذر

پژوهشگر

صدیقه سلمان پور

اسفند ۱۳۸۶

تقدیم به روح بلند پدرم

تقدیم به مادرم

به پاس فداکاری هایش

بوسه بر دستان پر مهرش می زنم

تقدیم به برادران عزیزم

و

خواهر نازنینم سکینه

تقدیم به

همراه

همسفر لحظه لحظه های زندگی

همسر

ایرج

مشکر و قدردانی

پروردگارا، مراد دکن تادانش اندکم، نه زردبانی باشد برای فزونی تکبر و غرور، نه حلقه ای برای اسارت و نه دست یاب ای برای تجارت، بلکه گامی باشد برای تجلی انسانیت و متعالی ساختن زندگی خود و دیگران.

از تمام اساتید محترمی که در این مرحله از تحصیل از محضرشان استفاده نمودم مشکر و قدردانی می کنم.

این پژوهش بارهستانی جناب آقای دکتر ادیب میسر کردید، راهنمایی های خردمندانه ایشان در کلیه مراحل پژوهش این راه را آسان نمود. بر خود وظیفه می دانم تا از زحمات ایشان نهایت مشکر و قدردانی را بنمایم.

استاد محترم مشاور، جناب آقای دکتر فتحی آذ که در طول تحقیق از نظرات ارزشمندشان بهره می شایانی را بردم.

همچنین از استاد داور محترم جناب آقای دکتر سلطان قرایی که داوری این پایان نامه را بر عهده داشتند، نهایت مشکر را دارم که من در این سالهای تحصیل از ایشان درس زندگی را آموختم.

همچنین از جناب آقای دکتر هاشمی نهایت مشکر را دارم.

و در پایان از کلیه عزیزانی که به هر نحو در تکمیل پایان نامه حاضر اینجانب را یاری کرده اند، مشکر می نمایم.

نام خانوادگی: سلمان پور	نام: صدیقه
استاد راهنما: دکتر یوسف ادیب	استاد مشاور: دکتر اسکندر فتحی آذر
عنوان پایان نامه: بررسی تاثیر آموزشهای قبل از دبستان بر عملکرد تحصیلی و مهارتهای اجتماعی دانش آموزان دختر پایه دوم ابتدائی در شهرستان نقده در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: علوم تربیتی گرایش: برنامه ریزی درسی دانشگاه: تبریز دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی تاریخ فارغ التحصیلی: اسفند ۸۶ تعداد صفحه: ۱۱۶	
کلید واژه: پیش دبستانی، عملکرد تحصیلی، مهارتهای اجتماعی	
چکیده :	
<p>پژوهش حاضر به بررسی تاثیر آموزشهای قبل از دبستان بر عملکرد تحصیلی و مهارتهای اجتماعی دانش آموزان دختر پایه دوم دبستان در شهرستان نقده در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ پرداخته است. روش تحقیق در این مطالعه از نوع علی یا پس از وقوع می باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان دختر مقطع دوم ابتدائی در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ می باشد. در این تحقیق از آمار توصیفی و تحلیل واریانس دو سویه استفاده شده است. نمونه آماری این پژوهش ۲۱۲ دانش آموز می باشد که ۱۰۶ نفر پیش دبستانی رفته و ۱۰۶ پیش دبستانی نرفته است. ابزار اندازه گیری به کار رفته در این پژوهش فرم های طراحی شده توسط محقق برای درج معدل دانش آموزان و نمرات دروس مورد نظر و هم چنین مقیاس درجه بندی مهارتهای اجتماعی گرشام و البوت. این پرسشنامه شامل ۳۳ سوال است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون تی مستقل استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان دادند که عملکرد تحصیلی و مهارتهای اجتماعی دانش آموزان پیش دبستانی رفته بهتر از دانش آموزان پیش دبستانی نرفته است.</p>	

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه ۱

۱-۲- بیان مساله ۲

۱-۳- ضرورت و اهمیت مساله ۷

۱-۴- اهداف تحقیق ۹

۱-۵- فرضیه های تحقیق ۱۰

۱-۶- متغیر های تحقیق ۱۰

۱-۷- تعریف متغیرها ۱۰

۱-۷-۱- تعاریف مفهومی ۱۰

۱-۷-۲- تعاریف عملیاتی ۱۱

فصل دوم: پیشینه تحقیق

الف- مبانی نظری پژوهش ۱۲

۱-۲- مقدمه ۱۲

۲-۲- تاریخچه آموزش و پرورش پیش دبستانی در جهان ۱۲

۲-۳- ضرورت گسترش مراکز آموزشی قبل از دبستان ۱۴

۲-۴- توسعه رشته پیش دبستانی ۱۸

۲-۵- فرضیه های اساسی مربوط به یادگیری کودک و ۲۰

۲-۶- اهداف آموزش و پرورش پیش از دبستان ۲۵

۲-۷ نیازهای کودکان پیش از دبستان ۲۹

۲-۸ رابطه آموزش و پرورش پیش از دبستان با دبستان ۳۳

۲-۹ پیشرفت تحصیلی ۳۶

۲-۱۰ مهارت‌های اجتماعی ۳۷

۲-۱۱ عوامل تعیین کننده مهارت‌های اجتماعی ۳۹

۲-۱۲ چرا بعضی کودکان مهارت‌های اجتماعی ندارند؟ ۴۰

۲-۱۳ معنای دقیق آموزش مهارت‌های اجتماعی چیست؟ ۴۱

۲-۱۴ ایجاد مهارت‌های اجتماعی در کودکان پیش دبستانی ۴۴

۲-۱۵ تاثیر آموزش و پرورش پیش از دبستان بر پیشرفت ذهنی ۵۰

۲-۱۶ تاثیر آموزش و پرورش پیش از دبستان بر مهارت‌های و سازگاری عاطفی و

اجتماعی ۵۰

ب - مبانی تجربی پژوهش ۵۲

- پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور ۵۲

- پژوهش‌های انجام شده در داخل از کشور ۵۵

- نتیجه گیری ۶۲

فصل سوم: روش تحقیق

۳-۱ مقدمه ۶۴

۳-۲ روش تحقیق ۶۴

۳-۳ داده‌های مورد نیاز ۶۴

۳-۴ جامعه آماری ۶۴

۳-۵ نمونه آماری و روش نمونه گیری ۶۵

۳-۶ ابزار اندازه گیری ۶۷

۳-۷ نمره گذاری پرسشنامه ۶۸

۳-۸ تجزیه و تحلیل داده ها ۶۸

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱ مقدمه ۶۹

۴-۲ یافته های توصیفی ۶۹

۴-۳ یافته های استنباطی ۷۰

۴-۴ یافته های جانبی ۷۴

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۵-۱ مقدمه ۱۱۰

۵-۲ بحث ها ۱۱۰

۵-۳ محدودیتهای تحقیق ۱۱۴

۵-۴ پیشنهادهای تحقیق ۱۱۵

۵-۴-۱ پیشنهادهای کاربردی ۱۱۵

۵-۴-۲ پیشنهادهای پژوهشی ۱۱۶

..... فهرست منابع

..... ضمائم

- جدول ۱-۳: نمونه مدارس انتخاب شده بر اساس متغیر های برخوردار، نیمه برخوردار و غیر برخوردار در منطق شهری، روستایی و بخش..... ۶۶
- جدول ۱-۴: جدول توزیع نمرات دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته ۶۹
- جدول ۲-۴: آزمون t برای مقایسه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته در متغیر
املاء..... ۷۰
- جدول ۳-۴: آزمون t برای مقایسه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته در متغیر فارسی ۷۱
- جدول ۴-۴: آزمون t برای مقایسه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته در متغیر ریاضی..... ۷۲
- جدول ۵-۴: آزمون t برای مقایسه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته در متغیر مهارتهای
اجتماعی..... ۷۳
- جدول ۶-۴: آزمون t برای مقایسه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته در متغیر معدل کل ۷۴
- جدول ۷-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق برخوردار، نیمه برخوردار و غیر
برخوردار در متغیرهای مورد مطالعه املاء و ۷۶
- جدول ۸-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق شهری، روستایی و بخش در
متغیرهای مورد مطالعه املاء و ۷۸
- جدول ۹-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق شهری، روستایی و بخش پیش
دبستانی رفته ۸۰
- جدول ۱۰-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق برخوردار^۱ نیمه برخوردار و غیر
برخوردار پیش دبستانی رفته ۸۱
- جدول ۱۱-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق برخوردار، نیمه برخوردار و غیر
برخوردار که دوره پیش دبستانی را نگذرانده اند ۸۲
- جدول ۱۲-۴: شاخص های توصیفی دانش آموزان مناطق شهری، روستایی و بخش که دوره
پیش دبستانی را نگذرانده اند ۸۴
- جدول ۱۳-۴: تحلیل واریانس گروههای چند گانه در متغیر های وابسته املاء و ۸۵
- جدول ۱-۴-۱۳: آزمون تعقیبی توکی در مقایسه چند گانه گروههای مورد مطالعه در متغیر
های عملکرد ریاضی^۱ مهارتهای اجتماعی و معدل کل ۸۶
- جدول ۱۴-۴: تحلیل واریانس گروههای چند گانه در متغیر های وابسته املاء و ۸۸

- جدول ۱-۴-۱۴: آزمون تعقیبی توکی در مقایسه چند گانه گروههای مورد مطالعه در متغیر های عملکرد ریاضی ، فارسی، مهارتهای اجتماعی و معدل کل ۸۹
- جدول ۴-۱۵: تحلیل واریانس چند متغیره دانش آموزان پیش دبستانی رفته مناطق شهری ، روستایی و بخش در متغیرهای وابسته املاء ، فارسی، ریاضی و ۹۱
- جدول ۱-۴-۱۵: آزمون تعقیبی توکی در مقایسه چند گانه میانگین گروههای مورد مطالعه (شهری ' روستایی و بخش) در متغیرهای وابسته املاء، فارسی، ریاضی و ۹۳
- جدول ۴-۱۶: تحلیل واریانس چند متغیره دانش آموزان پیش دبستانی رفته مناطق برخوردار، نیمه برخوردار و غیر برخوردار در متغیر های وابسته املاء و ۹۴
- جدول ۱-۴-۱۶: آزمون تعقیبی توکی در مقایسه چند گانه میانگین گروههای مورد مطالعه برخوردار، نیمه برخوردار و غیر برخوردار در متغیر های وابسته املاء و ۹۶
- جدول ۴-۱۷: تحلیل واریانس نمرات دانش آموزان پیش دبستانی نرفته مناطق برخوردار، نیمه برخوردار و غیر برخوردار در متغیر های وابسته املاء و ۹۷
- جدول ۱-۴-۱۷: مقایسه چند گانه میانگین گروههای مورد مطالعه برخوردار، نیمه برخوردار و غیر برخوردار در متغیر های وابسته املاء و ۹۸
- جدول ۴-۱۸: تحلیل واریانس نمرات دانش آموزان پیش دبستانی نرفته مناطق شهری ، روستایی و بخش در متغیرهای وابسته املاء ، فارسی، ریاضی و ۹۹
- جدول ۱-۴-۱۸: مقایسه چند گانه میانگین گروههای مورد مطالعه در متغیر های وابسته املاء و ۱۰۰
- جدول ۴-۱۹: جدول توافقی ۲×۵ متغیر های سواد پدران و گروه دانش آموزان پیش دبستانی رفته و نرفته ۱۰۲
- جدول ۱-۴-۱۹: آزمون مجذور کا ۱۰۳
- جدول ۴-۲۰: جدول توافقی ۶×۲ متغیر شغل پدر و گروه دانش آموزان پیش رفته و نرفته ... ۱۰۴
- جدول ۱-۴-۲۰: آزمون مجذور کا () ۱۰۵
- جدول ۴-۲۱: جدول توافقی ۶×۲ متغیر سواد مادر و گروه دانش آموزان پیش رفته و نرفته ... ۱۰۶
- جدول ۱-۴-۲۱: آزمون X^۲ مجذور کا ۱۰۷
- جدول ۴-۲۲: جدول توافقی ۲×۲ شغل مادران و گروه دانش آموزان پیش رفته و نرفته ۱۰۸
- جدول ۱-۴-۲۲: آزمون X^۲ مجذور کا ۱۰۹

۱-۱ مقدمه

انسانها از آغاز تا کنون توانسته اند زندگی خود را از حالت بدوی به صورت متمدن و پیشرفته امروزی تغییر دهند و موانعی را که در این راه وجود داشته از سر راه خود بردارند. آنها فعالیتهای خارق العاده ای از خود نشان دادند و همچنین به این مسئله پی برده اند که تمام ملتهایی که از تعلیم و تربیت صحیح بی بهره بوده اند هرگز نتوانسته اند با سربلندی زندگی کنند و از مواهب کمال برخوردار باشند. اگر می خواهیم جامعه ای سعادت مند داشته باشیم باید به تربیت صحیح همت بگذاریم. این امر در صورتی سودمند خواهد بود و افرادی مفید و سازنده ببار خواهد آورد، که تعلیم و تربیت از دوره خردسالی که کودک چون شاخه ای تر و جوان قابل انعطاف و نقش پذیر است بدست افراد صالح و مجرب تربیت شده و کار آزموده بار آیند (عباسی، ۱۳۷۵).

آموزش و پرورش پیش دبستانی^۱ عبارت است از آموزشی که از زمان تولد آغاز و تا شروع اولین کلاس رسمی دبستان و تا پایان ششمین سال زندگی ادامه می یابد. از همین دوران خردسالی است که شخصیت کودک از جنبه های مهمی چون عاطفی، اجتماعی، شناختی شکل می گیرد و پایه ای برای مراحل بعدی زندگی کودک می شود. موفقیت و شکست در این دوران می تواند اثرات مثبت و منفی در شخصیت کودک در بزرگسالی و شاید تا آخر عمر داشته باشد.

خشت اول چون نهاد معمار کج تا ثریا می رود دیوار کج^۲

پس اهمیت دادن به دوره پیش دبستانی که زندگی امروزی ضرورت آن را تایید می کند، بیش از پیش مورد نیاز است، چون کودک در بدو تولد فاقد علم و ادراک و تربیت و کمال است و به تدریج برای فعلیت یافتن استعداد بالقوه خویش با تعلیم و تربیت مستقیم و غیر مستقیم و با فراهم شدن

^۱ - Preschool

^۲ - نظامی گنجوی -

شرایط، رشد می نماید. در دوره پیش دبستانی است که کودکان اعتماد به نفس، مهارت‌های اجتماعی، سازگاری اجتماعی، ارتباط برقرار کردن، انجام کارهای گروهی، مشارکت کردن در فعالیتها و جرات بیان کردن نظرات و خواسته ها را مانند دانش آموزان سایر دوره ها پیدا می کنند. وظیفه خانواده ها و مربیان و مسئولین امر تربیت در دوره پیش دبستانی، وظیفه ای سنگین و بس مهم و حساس است، چون تا سن ۸ سالگی قسمت اعظم شخصیت کودک شکل می گیرد (ایزنبرگ، ۱۹۸۱). به هر حال این وظیفه به عهده ی بزرگترهاست که باید به طور جدی در فکر نسل آینده باشند و به کمک تعلیم و تربیت که حق آنهاست و با فراهم کردن تمهیدات و زمینه های لازم آن، بتوان از این کودکان زنان و مردانی بار آورد که رضای خداوند در آن باشد و بهبود و پیشرفت جامعه نیز در پرتو آن ممکن گردد.

۱-۲ بیان مسئله

امروزه ضرورت آموزش و پرورش در دوره ی پیش از دبستان بیش از گذشته مورد توجه است. افزایش روز افزون متقاضیان آموزشهای دوره های قبل از دبستان، نیاز والدین شاغل و جامعه ضرورت تهیه برنامه های کیفی و مناسب را در این دوره نشان می دهد. تحقیقات انجام شده در سالهای اخیر، نشان دهنده ی تاثیر برنامه های غنی و برنامه ریزی آموزشی و درسی مطلوب، برای گروههای سنی مختلف کودکان در دوره قبل از دبستان است. مهمتر این که نتایج تحقیقات، موید سرمایه گذاری بیشتر برای آموزش بهتر و برنامه های کیفی برای کسب موفقیت‌های بیشتر کودکان در سالهای تحصیلی بعد از گذراندن دوره پیش از دبستان است (مفیدی، ۱۳۷۲). ولی از آنجا که عدم شناخت آموزش و پرورش پیش از دبستان بیش از دوره های دیگر است ابهام در مورد برنامه و محتوای آموزشی آن نیز بیشتر است. آموزش و پرورش در دوره ی دبستان به عنوان درون دادی

حساس هم از نظر رشد آگاهی یک فرد و هم از نظر تاثیر در پذیرش و نگهداری کودکان در سطوح ابتدایی؛ در سیاست ملی آموزش و پرورش اکثر کشورها مورد تاکید فراوان قرار گرفته است .

فردریک فروبل^۱ (۱۷۸۲-۱۸۵۲) بنیانگذار کودکستان بوده است وی به شدت بر این عقیده بود که آموزش و پرورش با هدف شکوفا کردن رشد طبیعت کودکان صورت میگیرد بنابراین برنامه درسی در مرحله اولیه کودکی باید از نظر رویکرد ، کودک محور بوده ، بر پایه طبیعت و علایق کودکان استوار باشد . هر کودک فردیت خاص خود را داراست که باید مورد احترام قرار گیرد . با وجود این ، برنامه ها باید به صورتی نظام دار و سازمان یافته طراحی شوند تا پیشرفت گام به گام کودک را تضمین کنند . از نظر وی بازی ، که تمایل طبیعی کودک میباشد اساسی ترین پایه برای رشد کودک محسوب میشود(نقیب زاده).

ژان پیاژه نیز اعتقاد دارد کودکان از نظر رشد شناختی مراحل مختلفی را طی میکنند بسیاری از کودکان در گروه سنی ۳ تا ۶ سال در مرحله ی پیش عملیاتی هستند و هنوز توانایی تفکر منطقی را کسب نکرده اند . بنابراین ، هدف اساسی در مرحله آموزش و پرورش کودکی باید کمک به شکل گیری مفاهیم اساسی در کودکان باشد تا آنها را به سوی استدلال منطقی در مراحل بالاتر تحصیل هدایت کند . با تاکید بر رشد روند شناختی، پیاژه عقیده داشت که تجربه های شناختی که برای کودکان طراحی میشود ، باید بر حسب این سطوح مهم چهارگانه سازماندهی گردد: دانش فیزیکی، دانش ریاضی-منطقی، دانش اجتماعی، و باز نمائی(مفیدی، ۱۳۷۹).

کودکی اولین و بهترین دوره زندگی آدمی است . در این دوره کودک برای نخستین بار با طبیعت رابطه برقرار می کند، روابط اجتماعی خود را بنا می نهد و به مفهومی از خود دست می یابد از آنجا که در این دوره ساختار شخصیتی و رفتاری انسان بنیان گذاشته می شود، دوران کودکی را

^۱ - Fridrich Wilhelm Frobel

دوران سرنوشت ساز و مثبت دانسته اند. آموزش در دوران اولیه کودکی مورد توجه و علاقه طیف وسیعی از صاحب نظران تعلیم و تربیت و جامعه شناسان، روانشناسان، فلاسفه و نیز فیزیولوژیستها بوده است در نیم قرن اخیر آموزش پیش دبستانی (کودکستان و مهد کودک) در نتیجه ی نیازها و تغییرات اجتماعی و اقتصادی ضرورت پیدا کرده است به علاوه آشنایی با پژوهشها و نظریات روانشناسان و علمای آموزش و پرورش پیش دبستانی معمولا به تجارب کودکان در مهد کودک ؛ کودکستان و دوره های آمادگی اشاره دارد هر چند که نوشته های اخیر درباره رشد کودک و آموزش اولیه ، بیانگر این واقعیت است که هنوز تعریف درستی از آموزش سالهای اولیه به عمل نیامده است (مفیدی ، ۱۳۷۳).

درباره تاثیر آموزش پیش دبستانی بر مراحل بعدی تحصیل، نظرهای گوناگونی ارائه شده است از جمله این که آموزش پیش دبستانی بر رشد هوش ، میزان علاقه به درس در سالهای بالاتر و پیشرفت تحصیلی تاثیر مثبت می گذارد و خلا ناشی از فقر فرهنگی را تا حدود زیادی جبران میکند، در رشد اجتماعی موثر بوده و نقش سازنده ای دارد. انتظار عمومی مردم از آموزش و پرورش نیز در این دوره همین است بطوریکه کودکانی تربیت شود که در جامعه ، درست زندگی کنند و بتوانند مناسبتهای اجتماعی خود را درست سازماندهی کنند. تعداد افرادی که در ارتباط با دیگران مشکل دارند و افرادی که دستخوش ترس و کمروئی اند ، نوجوانانی که هنگام ورود به جمع نمی دانند چه بگویند و چگونه رفتار کنند و احساس ناتوانی در گفتگو با مردم دارند و قادر به تصمیم گیری برای مسائل روزمره خود نیستند همه باعث شیوع اضطراب و انزوای اجتماعی خواهد شدو این مسائل خود منجر به طرد از اجتماع و تکرار چرخه ی معیوبی خواهد بود(مونته سوری ،۱۳۷۴). آموزشهای پیش دبستانی با هدف آماده سازی کودکان برای ورود به مدرسه با فراهم ساختن زمینه های رشد

شناختی، عاطفی و اجتماعی سازگاری با محیط مدرسه را فراهم نموده و نتیجتاً عملکرد تحصیلی دانش آموزان را نیز تحت تاثیر قرار میدهد.

ازمایشهایی که ترمن (۱۹۲۵) برای سنجش هوش کودکان در دبستانها به عمل آورده است نشان میدهد که میانگین بهره هوشی کودکانی که قبل از ورود به دبستان در مراکز پیش دبستانی تحت تعلیم و تربیت بوده است، به مراتب بیش از کودکانی است که مستقیماً به دبستان آمده اند و فاصله موجود میان میزان هوش دو دسته مزبور در تمام مدت تحصیل و عمر نیز پایدار میماند. همچنین در مطالعاتی کودکان مقیم در مراکز مهد کودک با آنهایی که در خانه نگهداری می شوند مقایسه شده اند و برتری گروه مهد کودک در تعامل با همسالان (کوچران^۱، ۱۹۷۷) و بازی در سطح پیشرفته تر (هاوس^۲، ۱۹۷۹) گزارش شده است (نقل از کریمی، ۱۳۷۷). با این حال نتایج تحقیقات بعضی مواقع متناقض نیز است برای مثال هاوس و رابینشتاین (۱۹۷۹) طی تحقیقی اعلام کردند که اثرات مهد کودک در مقایسه با مراقبت خانه ای، پرخاشگری فیزیکی و کلامی و همکاری کمتر با بزرگسالان و تمایل کمتر به تعامل با بزرگسالان و گردن نهی کمتر نسبت به قوانین را به دنبال داشته است میباید با این حال به نظر بسیاری از صاحب نظران دوره پیش دبستانی دوره ای است که مبنایی را برای خواندن، نوشتن، حساب کردن دانش آموزان فراهم میکند. در این دوره است که محیط، محرک لازم را برای رشد هوشی و کلامی، اجتماعی، عاطفی و جسمی کودک فراهم می آورد.

لیلان^۳ (۱۹۷۶) در رابطه با نقش و اهمیت آموزش پیش دبستانی می گوید: گذراندن دوره پیش دبستان عامل مهمی در موفقیت تحصیلی کودکان به حساب می آید. همچنین اجتماعی شدن کودکان در مراکز پیش دبستانی در طول روز و در جریان فعالیتهای گوناگون اتفاق می افتد لذا اجتماعی شدن قبل از

^۱ - Cochran

^۲ - Howes

^۳ Lillian

آنکه به صورت رشته خاصی از آموزش باشد یک شیوه زندگی است که کودک به تدریج به آن عادت می‌کند آموزش پیش دبستان فعالیتهای گوناگونی را دربرمی‌گیرد و هدف از آن فعالیتها که در مورد قدرت اظهارنظر و خلاقیت صورت می‌گیرد، شکوفا کردن شخصیت کودک است. شکلهای دیگر این آموزش آماده ساختن کودکان برای یادگیری آموزش مهارتهای دستی، افزایش کنترل اعضاء بدن هستند. از طرف دیگر شرایط کودکانی که از خانواده‌های فقیر به دبستان وارد می‌شوند بسیار نامطلوب است. شرایطی که تحت عنوان «نقصهای اجتماعی- فرهنگی»¹ خوانده می‌شود و نتیجه آن را، پرورش کودکانی می‌داند که در محیط خانوادگی بدون تحریک و بدون انگیزه بارآمده‌اند. این طرز فکر در مورد علل شکست تحصیلی منجر به تدبیری شده است که نظام آموزشی «جبرانی» خوانده می‌شود و آموزش پیش دبستانی را مرحله‌ای ایده‌آل برای جبران نقصها در نظر گرفته‌اند. توجه به موارد فوق، طبیعی است که روحیه «خود خوارشماری» بتواند در میان کودکانی که خود را کمتر از سایر شاگردان می‌دانند، تاثیر دائمی باقی می‌گذارد، لذا شناخت هویت فرهنگی کودکان به این معنی است که تشخیص دهیم هر یک از آنها مخزنی از فرهنگ می‌باشند و همچنین برای آنچه متفاوت و خاص است احترام قائل شویم به این دلیل است که نیاز مبرمی برای دفاع از مرحله پیش دبستانی و تفکر درباره آن و سازماندهی مجدد، در رابطه با کودکانی که در این مراکز حضور می‌یابند وجود دارد. آموزش و پرورش در دوره ی پیش از دبستان در رشد کلی و همه جانبه کودک موثر است و آنها در عملکرد تحصیلی کودک در مراحل بعدی می‌توانند موثر باشند. به ویژه محیط محرک و برانگیزنده ی کودکستان می‌تواند فرصتهایی فراهم آورد تا کودک با آزمایشها، و اشیا، و مکانهای متنوع رو به رو شده و کسب تجربه نماید. این محیط فرصتهایی فراهم میکند تا کودک با بزرگترها و گروههای دیگر و همسالان خود روبه رو شده و به تعامل با آنها بپردازد. نظر به این که نتایج تحقیقات در

¹ Cocio Cultural

خصوصاً تاثیر آموزش های قبل از دبستان بر عملکرد دانش آموزان دبستانی برخی مواقع متفاوت است لذا این تحقیق به دنبال یافتن پاسخ به این سوال است که آیا آموزشهای قبل از دبستان بر عملکرد تحصیلی و مهارتهای اجتماعی کودکان دبستان تاثیر دارد؟ نتایج تحقیق اطلاعات لازم را جهت تصمیم گیری در اختیار دست اند کاران آموزشی ، والدین و مسئولین قرار خواهد داد.

۳-۱- ضرورت و اهمیت مسئله

در جهان پر هیا هوی امروز و در عصر صنعتی شدن جوامع و نیز نیاز کارخانه ها و شرکت ها به نیروی انسانی فراوان خانواده ها به سوی مراکز آمادگی گرایش بیشتری پیدا کرده اند. اشتغال مادران در خارج از خانه نیز به این مساله دامن زده است. از سوی دیگر برای پیشگیری از تربیت های گوناگون و گاه متضاد در دوران پیش از دبستان و نقش کلیدی این دوره در شکل دهی به شخصیت کودکان لزوم آموزش رسمی قبل از دبستان روشن می شود. نیز این مرحله از زندگی کودکان به شدت مورد توجه روان شناسان قرار گرفته است. چون چار چوب اصلی شخصیت کودک در این دوره پی ریزی می شود و در مراحل بعدی رشد و تکامل می یابد. این دوره باید در خدمت بر آورد کردن نیاز های جسمی ، عاطفی ، عقلی ، اجتماعی ، اخلاقی ، مذهبی و تحصیلی کودک قرار گیرد. این مرحله از نظر اصولی یک فرایند است و دارای نظام رشد محور می باشد و باید از طریق بازی و فعالیت انجام گیرد (ونیتاکول- ۱۳۷۹). اگر آموزش در دوران کودکی بخواهد زمینه ای را برای موفقیت ها و پیشرفت های بعدی کودک فراهم آورد، لزوماً باید بر پایه آگاهی ها و امکانات غنی و مطلوب استوار باشد. کمینوس ، روسو، فروبل معتقدند که دوران کودکی یعنی تا ۹ سالگی از بهترین دوره های تربیت است و برای تاثیر آن در دوره های بعدی زندگی اهمیت بسیار قائل شده اند. این دوره در طی ۳۰ سال گذشته براساس تحقیقات انجام شده از پیشرفت قابل ملاحظه ای برخوردار بوده است و دولتها توجه خاصی را به آن مبذول داشته اند. این دوره در واقع نقطه ورود به یک

حرکت طولانی و مهم در زندگی کودکان می باشد. اگر برای این دوره برنامه ریزی شود و برنامه های این دوره به خوبی به اجرا در آید، قطعاً ضمانت کافی برای کسب موفقیت های آتی در زندگی شخصی و اجتماعی یشان فراهم خواهد شد. کودکان پس از سپری کردن چندین سال تجربه پیش دبستانی وارد سیستم رسمی آموزش کشور یعنی دوره ابتدایی می شوند که این دوره به دلیل اهمیت ویژه اش به عنوان دوره ی عمومی و اجباری شناخته می شود. در کنار اهمیت کلیدی دوره دبستان از دوره پیش از دبستان که پله ای برای ورود به دبستان است نباید غافل شد. از آنجائیکه بحث اصلی در این بخش آموزش و پرورش پیش دبستانی و اهمیت آن می باشد، این مساله خاطر نشان می شود که در هیچ دوره ای از زندگی رشد جسمی و روانی کودک به اندازه سال های پیش از دبستان نیست. در ۲ تا ۵ سالگی کودکان مسایل زیادی را می آموزند. از ۳ سالگی پایه های شخصیت او گذاشته می شود در ۵ سالگی از کلام موزون و آهنگین لذت می برد و اندیشه های خود را بیان می کند، لذا باید فضا و محتوایی را متناسب با شرایط رشدی او فراهم ساخت که این به مدد آموزش و پرورش پیش دبستانی قابل حصول است. (خمار لو، ۱۳۷۲). وجود مشکلات زبان آموزی در کلاسهای اول دبستان، مردودی فراوان در اولین سال این دوره و ضرورت توجه به رشد ابعاد وجود کودکان برای سازگاری بیشتر با محیط مدرسه به ویژه در مناطق دو زبانه، موجب گردیده است که برنامه ریزان و مسولان آموزش و پرورش آماده ساختن کودکان ۵ ساله را برای ورود به دبستان در اولویت قرار دهند و به تاسیس و گسترش واحدهای مستقل یا ضمیمه دبستان ها به عنوان آمادگی بپردازند (همان منبع).

همفری^۱ (۱۹۸۶) در رابطه با هوش و حرکت و یادگیری مفاهیم بازی به عنوان یک تقویت کننده مطالعاتی انجام داده است و می گوید مشارکت کودکان در بازی ها سبب انگیزش آنها برای یادگیری بهتر مفاهیم دستور زبان و خواندن می شود. لذا می توان گفت چنانچه مفاهیم دستور زبان

^۱ -Hemphery

های مختلف را به روش بازی کردن به کودکان گروه آزمایش تدریس کنیم ، یادگیری آنها به طور معناداری بیش از کودکان گروه گواهی که همین مفاهیم را از طریق تدریس در کلاس فرا گرفته بودند می باشد. از طرف دیگر مربیان کودکان ها هنگام طرح ریزی موفقیت های یادگیری لازم است آگاهی های لازم را در مورد توانایی های ذهنی ، جسمی ، عاطفی و اجتماعی کودکان داشته باشند. در صورتی که نتایج تصمیم گیری با نظمی خاص از مربی به کودک منتقل و تمامی جوانب مورد ملاحظه قرار گرفته باشد می تواند خود آگاهی خلاقیت و اتکای کودک را تعالی بخشد.

یکی دیگر از مشکلاتی که کودکان به محض ورود به دبستان با آن مواجهند، ترس از مدرسه است که می تواند در قالب اضطراب ، جدایی، ترس اجتماعی و ترس ساده بروز کند. کودکانیکه در این دوره شرکت جسته اند آمادگی بیشتری را برای ورود به دبستان داشته و این ترس ها برای آنان نا چیز می باشد. راجع به اهمیت این دوره باید افزود که اگر در این مرحله از رشد نسبت به کودک از نظر جسمی روانی و تربیتی غفلت شود ، در مراحل بعد تنها ۵۰٪ از این کوتاهی را می توان جبران کرد و ۵۰٪ ما بقی هرگز جبران نمی شود (مونه سوری، ۱۳۷۴). شاید اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش و پژوهش های مشابه ، پاسخی به این مسئله باشد که جایگزین کردن دوره های پیش دبستانی در برنامه های کلی نظام آموزش و پرورش ضروری است. به طور کلی این تحقیق از دو نظر حائز اهمیت است و انجام آن ضرورت دارد. نظر به اینکه در خصوص مبانی نظری و پیشینه تجربی، برخی مواقع نتایج متفاوتی حاصل شده است نتایج این تحقیق می تواند به غنای مبانی نظری کمک کند همچنین تاثیر آموزشهای قبل از دبستان بر عملکرد دانش آموزان در دروس متفاوت چندان روشن نیست که در این تحقیق به آن توجه می شود. ثانيا اطلاعات روز را جهت تصمیم گیری در اختیار مسئولین تعلیم و تربیت کشور قرار می دهد. نظر به این که در خصوص الزامی یا الزامی نبودن این دوره در نظام تعلیم و تربیت رسمی مباحث گوناگون وجود دارد که ناشی از ابهام در اهمیت این دوره

در دیدگاه برخی از مسئولین ذی ربط است. لذا نتایج پژوهش می تواند کمک موثری به تصمیم گیرندگان ارائه دهد.

۱-۴ اهداف تحقیق

الف: اهداف کلی

از میان تاثیرات گوناگونی که دوره ی آمادگی بر رشد شناختی ؛ اجتماعی و اخلاقی و ... دارد این تحقیق به دنبال تعیین تاثیر این دوره بر عملکرد تحصیلی و کسب مهارتهای اجتماعی دانش آموزان پایه ی تحصیلی دوم ابتدایی شهرستان نقده می باشد .

ب:اهداف جزئی

- ۱- مقایسه عملکرد تحصیلی(معدل پایان سال اول، نمرات پایان سال دروس ریاضی، قرائت فارسی و املا) دانش آموزان پیش دبستانی رفته نسبت به دانش آموزانی که این دوره را طی نکرده اند.
- ۲- مقایسه مهارتهای اجتماعی دانش آموزان پیش دبستانی رفته نسبت به دانش آموزانی که این دوره را طی نکرده اند.

۱-۵ فرضیه های تحقیق :

- ۱- عملکرد تحصیلی دانش آموزان پیش دبستانی رفته در درس املاء بهتر از دانش آموزان پیش دبستانی نرفته است.
- ۲- عملکرد تحصیلی دانش آموزان پیش دبستانی رفته در درس قرائت فارسی بهتر از دانش آموزان پیش دبستانی نرفته است.
- ۳- عملکرد تحصیلی دانش آموزان پیش دبستانی رفته در درس ریاضی بهتر از دانش آموزان پیش دبستانی نرفته است.